
Glædelig Jul

Et stykke journalistik af

Kaj Munk

Udgivet i 2015. Teksten må i denne form frit benyttes med angivelse af Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet, som kilde.

Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet.

Indhold

Glædelig Jul

4

Glædelig Jul

Glædelig Jul

Jp. 24/12 39[1]

Glædelig Jul

Af Sognepræst Kaj Munk

JULEN - hvor har jeg elsket den. Den gamle, danske, velsignede Jul. Ved nogen, hvad det egentlig var, der gjorde den saa kær for os? Det er vist ikke til at hitte ud af. Det var det ene med det andet. At Grisen blev slagtet, og at Jesus blev født. Lyder det saa grumt med den Griseslagting? Den danske Gris er jo den østerlandske Fedekalv. Det er Bibelen selv, der har kædet Fest og Slagting sammen. "Og HERREN aabenbares for ham i Mamre lunde, og hand sad i sit pauluns dør, der dagen var heed. Og hand opløftede sine øine og saae og see, tre Mænd stode for ham; og der hand saae dem, løb hand mod dem fra sit pauluns dør og bøiede sig til jorden. Og hand sagde: min HERRE, kiere, dersom jeg haver fundet naade for dine øine, da gak ikke din tiener forbi. Kiere, lad hentes lidet vand, og toer eders fødder, og hviler eder under det træ. Og jeg vil hente en mundfuld brød og vederqvæge eders hierte, siden kan I gaae længer; thi derfor gik I over til eders tiener; og de sagde: gjør saaledes, som du haver sagt. Og Abraham skyndte sig til paulunet, til Sara; og sagde: tag hastig tre maader hvedemeel, ælt og bag kager. Og Abraham løb til fæet og hentede en blød og god kalv; og hand fik drengen den, og han skyndte sig at rede den. Og hand tog smør og melk og kalven, som hand havde ladet rede, og satte for dem, og hand stod hos dem under træet, og de aade".

Jo jo, den gode Gud i Himlen har nok Sans for Kalvesteg. Og hør nu, hvor lifligt det braser ogsaa i det nye Testamente: "Men Faderen sagde til sine tienere: bærer frem det beste klædebon, og iføre ham, og giver ham en ring paa hans haand og skoe paa fødderne; og henter den fede kalv hid, og slagter den og lader os æde og være lystige".

Jo jo, ogsaa Sønnen ved, at til Gilde hører der Gildesmad.

Og hvor virker Vidtløftigheden og Detailleringen i de to Beretninger! Her skal ske noget! Derfor gaas der til Værks med en Omstændelighed, som er ligefrem appetitspændende. Og vidunderligt kendt. Vandet, der allerede længe har kogt i den store Brygkedel, Far, der skærper Knive, Grisen, der øffende lader sig nuffe frem, de vilde Skrig, mens den krydsbindes; de endnu vildere Skrig, idet Kniven farer ind, Sparken og Tumlen rundt og Raab, Blodet, man midt i Hurlumhejen ikke maa glemme at røre i, som det stødvis pumper sig ud i Spanden, Skoldningen, Skrabningen, Opskæringen, og efterhaanden begynder de mystiske Retter at blive til: De lollandske Fedtgrever, Sylten, Blodpølsen, en hel Dags travl og anspændt Styrtten omkring i en Gris - og alt det til Ære for Jesus.

Ja, for det var det jo da. Man kunde vel ikke slagte Gris paa andre Tider af Aaret end December. Slagterierne - javel. Men Far - nej! Vilde han have stukket en Kniv i en Svinestrube i Juli - Grisen havde bare grint af ham. Men nu, til den store Verdensfødselsdag, da ofrede den sig. Svineslagtingen var virkelig en kultisk Handling. Kunde det være Jule-

aften uden Grønlangkaal og nysaltet Sennepsul? Lige saa utænkeligt som en Juledag ved Sanct Hans. Snevejr eller Graavejr - lige godt begge Dele. Sneen var festligst, men Halvlyset egentlig inderligst. I Graavejr var det ligesom lettere at opsnappe Glimtet af den røde Hue i Hakkelsekrogen. Han havde vovet sig frem for at lytte, naar Kirkeklokken ringede Julen ind. Aldrig fik man mere end et Glimt af ham og tit ikke engang det. Men man kunde jo høre paa Hestenes Gumlen, at han var der, og Køerne slog med Ørene og vidste ogsaa Besked. Glædelig Jul, Høns og hver Ko nævnet med Navn og Ida og Klaus (det var Hestene). Et ekstra Klap, en Haandfuld Korn til hver. Og saa faa fanget Misserne, for de skulde alle med til Bords, hvor meget de end undslog sig, vant som de var til at faa en over Nakken, hvis de vovede sig ind: ”Skabe, fordære Kat, ka’ du saa komme øu!” og den ud i 5 Spring og standser paa Stenbroen og skyder Ryg og glor sig tilbage med missende Øjne og slikker sig i Mundvigene. Men i Aften bliver de bænket i Sofaen og beroliget med Ka’e (d. e. Fintsigtebrød) og Flæskebidder. Og der holder Hædersgæsten sit Indtog i Form af lyserøde Grisetær, hvid Medister, marcipanskær Skinke, altsammen nysaltet. Saa er vi samlet, alle om Grisen, Mennesker, Hund og Katte, og Mor rejser sig og beder, den ene Aften i Aaret, Fadervor, og det er, som Herren selv og hans Engle sætter sig med ved Bordet, Mamre Lund stadig hernede paa Jorden. I den mørke Krog af Stuen staar Juletræet og venter, og Barnet føler, at Englene lønligt svæver i dets Grene - bedst næsten, endnu inden det er tændt.

*

Lykkelige, fjerne Dage! Husvalende at dvæle ved dem. Smertebittert at dvæle ved dem, saa fjerne de er. Far er død, han stemmer ikke længere i mellem os med ”Blomstre som en Rosengaard”, Mor er gammel, Drengen er haabløst voksen, Europa - ak, Europa slagter ikke Julegrise for Jesus, men sine egne Sønner til Ære for Satan. Hvordan kan vi ønske hinanden Glædelig Jul i Aar? Svært har det været de andre Aar, Abessinien det ene Aar, Spanien det næste, og nu - nu er det naaet til os selv, Norden er i Krig, de Vilde er brudt ind over vor Tærskel, og danske Søfolk ligger rundt i de lurende Vande i Kamp med den knusende eller kvælende Død.

Mine kære Medkristne, vi er begyndt med at tale saa meget om Grisen, lad os nu ende med at tale om Jesus. Bedaarende er den gamle, hedenske, verdslige, menneskelige Jul, hvad vi nu vil kalde den. Men foruden at være alt det er Julen dog ogsaa en kristen Fest. Hvordan skal vi holde Jul i Aar? Jeg svarer: Netop i Aar skal vi holde Jul. Tit har vi været ved at glemme, at Jul og Kristendom havde noget med hinanden at gøre. Vi saa ikke Stjernerne for Glimmer, hørte ikke Kirkeklokken for Klingklang, Presenter hobede sig op, saa de skjulte for Barnet i Krybben. Lidt ingemansk Tilsætning gav Julen dens kristelige Anstrøg, og dermed fik det være nok.

*

Uro og Angst og nagende Bekymring er over os. Alting stiger - først og fremmest mod de fattige er Krigen en Gemenhed. Og de, der har Penge lærer Krigen hensynsløst Ødsleri, om de ikke kunde det før: Se at faa Skillingerne brugt, mens de endnu er en Smule værd, eller før Statens Rovdrift lægger dem øde. Nød og Synd. Og hør, hvor det knurrer og murrer

fra Himlen langs Landets Vestkyst. Se noget kan man ikke for Skydækket, men det lyder, som selve Himlen kaster sig og stønner i dødelig Feber. Hvornaar drejer de herindover med deres Bundter af Mareridt? Kristelig Jul! - aah, gaa væk! Føler vi ikke snarere Trang til at protestere mod Julen i Stedet for at blive ved med at simulere, at vi godtager den? Det er jo helt andre Tingester end Engle, der svæver lønligt over os. Det er en ganske anden Fyrste end Fredsfyrsten, der sidder ved Almagts Højre. Hvad er det, Rotationspresserne synger ud over Verden i Julenattens Stilhed: Ære være Migselv, Krig over Jorden, i Menneskene Ufordragelighed.

*

Med skælvende Hænder tænder vi de smaa latterlige Lys paa det afhuggede, allerede visnende Træ. Ængsteligt og næsten bedende skotter vi efter vore Børns Ansigter: Aner de mon ikke noget om Englenes lønlige Gang? Men ak, de er allerede juletræbegjort i Skolen og juletræbegjort i Kirken, og siden skal de til Juletræ i Forsamlingshuset og hos Karl og Ada og hvor ikke? Desuden ved Britta, at der er en Silkekjole til hende mellem Gaverne, og Knud, at der er en Bombemaskine til ham, saa de længes bare efter at faa denne Legen med Ild, der nu engang hører sig til, for de gamles Skyld, at faa den overstaaet, saa man kan komme til det egentlige. Da er der lige med eet en, der klapper i Hænderne, en lille en paa bare halvandet Aar, hans Øjne straalere, hans smaa Pølseben hopper, og hans Mund skriger: Sys, Sys, Sys!

Og se, Underet sker igen, som hin Tidernes første Morgen: Han sagde Lys, og der blev Lys.

Vi fatter hinanden i Hænderne og gaar rundt om Træet og lader Lysene skinne os ind i Sjælen. Vi mærker med eet, at disse Lys er nogen, vi ikke selv har tændt, de er tændt af en Gnist, som sprang ud af vore Hjerter, for trods alt er vi Lysets Børn og kan ikke være til uden Lyset. Ja, vi føler med eet, at trods al Verdens Mørke, saa er Gud til, saa er Gud Lys, Livet er tændt af hans Godheds Baal, og til det Baal vil det vende tilbage. Denne Verden ligger i det onde, men Guds Godhed kæmper i den og vil sejre over den. Vi tænker paa vor svundne Barndom og mærker, den er dog ikke svunden, den slumrer et Steds inde i os og vil vaagne og bære os engang igen. Vi tænker paa vor Far, der døde, trykker vor Mors Haand, der nu er gammel, og det bliver os saa selvfølgelig, alt det med Guds Almagt, der formaar at kalde af Grave og at forny Kraft, saa den bliver ung igen som Ørnen. Vi tænker paa Mørket i vort eget Hjerte, paa naar vi svigtede, og naar vi gjorde ondt, og Ordet om Syndernes Forladelse bliver til Tro i os paa, at vi skal faa Lov til at sone og gøre Uret god og række vor Haand frem mod dem, hvem denne Haand har handlet sjofelt imod.

Vi tænker paa dem, der bander Rædslens Tjeneste og stønner under Rædslens Aag rundt om paa Slagmarkerne, og Sneen i Europas Vinternætter bliver til hvide Englevinger, der daler ned fra Himlen med Uskyld og med Fred. Vi ser for os Sømanden i hvis sluknende Bevidsthed endnu et Kvindenavn, Mors eller en andens, skriver sig med Bogstaver af svindende Lys, og vi ser hen over de sorte Vande Frelseren selv ile i sit hvide Klædebon for at drage sin synkende Ven ind i sin Favn. Vi ser alt Dødens Mørke, mens vi gaar rundt om Livets Træ, og er det af og til, som vil Troen slukne i os, hører vi igen det triumferende

Raab fra den lille Pøsegud, der stolprer med i Kæden: Sys - Sys - Sys!

Kaj Munk[2]